

FORAKT FOR RETTEN?

Av professor (em) Tor Waaler, Oslo

Journalist Hanne Skartveit drøftet nylig pressens dekning av store kriminalsaker som for eksempel Orderudsaken (VG 28.08.2002). Hun konkluderer med at pressen var seg sitt ansvar bevisst og repeterer det samme salmevers som alle norske journalister synger:

”Respekten for ofrene og de pårørende ble ivaretatt uten at det gikk ut over plikten til å informere allmennheten om det som skjedde – både under etterforskningen og under rettssaken.”

Jeg tviler ikke på at Skartveit står inne for det hun leverer fra seg. Men hun er antagelig uten innflytelse på hva som senere skjer oppover i systemet. Manuskriptet passerer det som heter –”DESK’EN”, hvor angivelig overskrifter, illustrasjoner og den endelige lay-out blir utarbeidet. Derfor finner vi i VG oppslag hvor for eksempel Veronica Orderud ble kalt en ny Synnøve Solbakken eller Dødsengel. Hele oppsettet konkluderte med at hun var heksen. Selv Aftenposten, som noen anser som Norges svar på Neue Züricher Zeitung, skuffet stort. Over et stort portrett av fru Orderud finner vi teksten: UTPEKT SOM DRAPSKVINNE. Dette er to eksempler på vulgær pressedekning.

Skartveit beskriver de engelske rettsregler som gjelder ”forakt for retten” – Comtempt of Court” – som innebærer at det er svært begrenset hva pressen kan skrive om saker som er berammet eller verserer for retten. Grunnen er at intet må skrives som kan påvirke retten. Noen delstater i USA går som kjent ennå lenger. Juryen blir fullstendig isolert fra enhver kontakt med omverdenen inntil kjennelsen foreligger. Slik er det som kjent ikke i vårt land. Før Orderudsaken ble behandlet i Lagmannsretten, ble showet flyttet til Åråsen stadion, nettopp for at pressen skulle få de best mulige arbeidsforhold. Under rettsforhandlingene brakte tilhørere med seg termos og matpakker, de applauderte, kniste og lo etter hvert som forestillingen skred frem. I TV-kanalene optrådte forsvarsadvokater, kommentatorer og andre synsere hver bidige kveld. Skartveit hevder at det var mange eksempler på at pressen brakte inn nye forhold i saken og at nye spor ble påpekt, som politiet ikke hadde fulgt opp under etterforskningen. Noe tilsvarende ville vært umulig i England. Det gjenstår riktignok å få kjennskap til om disse opplysningene hadde noen som helst betydning for utfallet av rettssaken, bortsett fra økende salgstall for tabloidpressens produkter.

Det kunne ikke bli stort igjen av Lagmannsrettens verdighet under en regi som ved et middels TV-show. I Orderudsaken ble Retten administrert av lagmann Odd Jarl Pedersen. Han og lagdommerne Sverre Nyhus og Torolf Groseth må bebreides for ikke å ha strammet inn tøylene før det ble for sent. Retten burde tatt sete i ola-bukser og lusekofter for å være i stil med forestillingen på Åråsen. Mange følte vemmelse over den hensynsløse behandling av de fire tiltalte. Det hjelper ikke at Skartveit igjen beskriver ”journalistens plikter overfor leserne”, som om økende salgstall og drømmen om et ”scoop” ikke eksisterer.

Et tilsvarende svar til Hanne Skartveit og hennes fremstilling av pressens dekning i Orderudsaken. Innlegget fikk dessverre ikke spalteplass i VG.